

Ég á mér draum

Magdalena Ásgeirsdóttir

lungnalæknir á
Reykjalundi

masgeirsdottir@me.com

Þegar þetta er skrifað, daginn eftir sögu-
legt jafntefli við Portúgal á EM, er ég
ennþá að dást að samstöðu Íslendinga á
áhorfendapöllum og hversu hátt raddir
þeirra ómuðu. Ég vildi óska að við sem
þjóð værum jafn samstillt og ákveðin
þegar kemur að því að kveða niður of-
beldi. Ofbeldi, sama hvers eðlis, er þjóð-
félagslegt vandamál. Í kjölfar ákalls og
átaks í rannsóknum, gagnaöflun og síðan
skýrslu Alþjóðaheilbrigðisstofnunarinnar
(WHO) um ofbeldi, er nú í vaxandi
mæli lítið á ofbeldi frá sjónarhóli lýð-
heilsufræða, þar með talið ofbeldi í nán-
um samböndum. Kynbundið ofbeldi (oft
túlkað sem ofbeldi gegn konum) er mér
efst í huga, en þar er átt við kynferðislegt
áreiti, heimilisofbeldi, kynferðislega mis-
notkun af hendi sambýlings, ofbeldi gegn
börnum og fleira. Ofbeldi hefur miklar
afleiðingar fyrir þolendur en þar má nefna
alvarlega sálræna erfiðleika, félagslega ein-
angrun, fjarvistir frá vinnu, atvinnuleysi
og fjárhagslegt tjón. Samkvæmt Swedish
Crime Survey 2010 varð 10. hver Svíi fyrir
einhvers konar ofbeldi, hótunum eða ein-
elti árið 2009. Ungt fólk, og þá sérstaklega
einstæðar mæður með ung börn, eru út-
settari fyrir ofbeldi en aðrir hópar samfé-

lagsins. Konur verða mun oftar fyrir of-
beldi innan heimilis og á vinnustöðum og
stúlkur/konur eru langoftast fórnarlömb
kynferðisofbeldis, en karlmenn eru um
15% fórnarlamba heimilisofbeldis. Þegar á
heildina er lítið verða drengir og fullorðnir
karlmenn tiltölulega oftar en konur fyrir
ofbeldi sem leiðir til lögregluhlutunar og
ákæru, sjúkrahúsinnlagna og/eða dauða.
Stúlkur/konur sem verða fyrir ofbeldi
þekkja mun oftar til árársmannsins en
karlmenn og eru allt að 5 sinnum líklegri
til að vera drepnar af maka sínum en karl-
menn. Árás maka á eiginkonu, nauðgun
og gróf brot gegn persónulegri friðhelgi
hennar eru fimmtungur allra ofbeldis-
glæpa gegn báðum kynjum. Samkvæmt
bandarískri skýrslu frá 1989 (National
Coalition Against Domestic Violence)
fengu karlar að meðaltali 2-6 ára dóm fyrir
að drepa maka sinn, en konur að meðaltali
15 ára dóm fyrir sambærilegt brot. Við
skulum vona að einhver þróun hafi orðið
hvað þetta varðar í jafnræðisátt frá því
þessi skýrsla kom út. Samkvæmt sænskri
rannsókn hafa um 10% barna orðið vitni
að ofbeldi á heimili sínu og um 5% hafa
upplifað slíkt ítrekað. Þar sem ofbeldi á
sér stað innan heimilisins eru börnin oft
líka þolendur ofbeldis. Það að verða vitni
að heimilisofbeldi í barnæsku er sterkasti
áhættuþátturinn hvað varðar hættuna á
að verða sjálfur ofbeldisfullur á fullorðins-
árum.

Í samfélaginu er sterk tilhneiging
til að fjalla um kynbundið ofbeldi sem
„kvennamál“. Við þurfum að átta okkur á
að orðræðan um ofbeldi innan heimilisins
sem vandamál kvenna, gerir í sjálfu sér
lítið úr vandanum og flytur fókusinn frá
gerandanum og yfir á þolandann, það er
„blaming the victim“. Slíkt er auðvitað

óásættanlegt, því án gerandans verður
ekki ofbeldi. Mikill meirihluti geranda í
hvers kyns ofbeldismálum eru karlmenn,
bæði gegn börnum, konum og öðrum karl-
mönnum. Ofbeldi er því vandamál okkar
allra. Hvað skyldi það vera í samfélaginu
sem ýtir undir ofbeldishegðun? Af hverju
gengur ekki betur en raun ber vitni að
draga úr ofbeldi? Hvernig getum við snúið
til betri vegar?

Ég á mér þann draum að sjá hugrakka
karlmenn sem þora að koma fram og tala
gegn ofbeldi. Þannig slá þeir vopnin úr
höndum gerendanna. Saman byggjum við
þessa jörð og þurfum líka að standa saman
í þessu máli.

Martin Luther King sagði: Það sem að
lokum mun særa okkur mest, eru ekki orð
óvina okkar heldur þögn vina okkar.

Rjúfum þögnina!

Stjórn Lí

Þorbjörn Jónsson, *formaður*
Orri Þór Ormarsson, *varaformaður*
Björn Gunnarsson, *gjaldkeri*
Magdalena Ásgeirsdóttir *ritari*
Arna Guðmundsdóttir
Hildur Svavarsdóttir
Magnús Baldvinsson
Tinna Harper Arnardóttir
Þórarinn Ingólfsson

Í pistlunum *Úr penna stjórnarmanna*
LÍ birta þeir sínar eigin skoðanir en ekki félagsins.